

P. J. CLOKE—C. C. PARK: RURAL RESOURCE MANAGEMENT

(Falusi erőforrások feltárási lehetőségei. St. Martin's Press, New York, 1985. 473 p.)

H. D. CLOUT egy évtizede megjelent „Rural Geography” c. könyve után ismét remek összefoglaló munkát vehet kezébe az olvasó. Az angolszász szakirodalom szokásos frissességével, gazdag példaanyagával mutatják be a szerzők a faluföldrajzi kutatások legújabb eredményeinek széles skáláját. Igazolja ezt, hogy 907 eredeti irodalmi hivatkozást találunk a kötetben, s az eseti példák is Új-Zélandtól Alaszkáig, Angliától Dél-Afrikáig reprezentálják a falusi átalakulás legújabb folyamatait.

A könyv alapos elméleti bevezetővel, a rurális térségek többszemponútú definícióinak sorra vételével kezdődik. Elemzik a természeti környezetet, a falusi településméretet, a funkciók, a társadalom és a településközösségek hatásait. Három fő kritériumot rögzítenek: *a sajátos földhasználatot, az épületállományt, illetve az életmódot*, amelyek együttesen jellemzik ma a falusi térségeket.

A szerzőpáros nem titkolta „falupárti”. Az első fejezet végén, a 21. oldalon ezt írják: „A falusi települések jövője azonos valamennyi emberi település jövőjével, nincs külön út a falvak és a városok, a kis és a nagy, a szegény és a gazdag települések számára. A lakosok számára az az egyetlen település jelenti a jövőt, ahol él.” Azt azonban elismerik, hogy a falusi térségek speciális tervezést, fejlesztést igényelnek, s a falusi átalakulást, illetve az urbánus folyamatokat együtt kell vizsgálni.

A következő nagy fejezetben a falufejlődés forrásait elemzik. Több érdekes modellt, ábrát közölnek arra vonatkozóan, hogy a fejlett tőkés országok falusi térségeiben lezajlott változásokat milyen tényezők magyarázzák. A tájképi szépségek, a környezet és természetvédelem mellett részletesen szólnak az emberi tényezőkről, a falusi munkaerő átrétegződéséről, az intézményhálózat ki-, illetve leépüléséről.

Talán a legkérlelőbb az a fejezet, amelyik a falvak településhálózati helyzetét, illetve ezen belül, mint központi kérdést „az elérhetőséget” vizsgálják. Megállapítják, hogy az elérhetőség, a településközi kapcsolatok kiépítettsége, minősége alapvető hatással van a falusi népesség mobilitására. Részletesen bemutatják a falusi kültelepülések fejlődését (erről az egyik szerző P. J. CLOKE korábban önálló könyvet is írt „Key settlement in rural areas” címmel), illetve M. MOSELEY modelljeit, aki szintén nemrégiben publikálta e témáról szóló könyvét (MOSELEY: Accessibility: The rural challenge címmel. Methuen, London 1979.). Megállapítják, hogy a településpolitika nem hangolja össze a vidék el-látásfejlesztését. Így sem a közlekedés, sem a mobil szolgáltatások, sem az ellátás decentralizálása nem alakult kedvezően.

A kötet végén az angol és amerikai falufejlesztés és tervezés legújabb irányzatait ismerhetjük meg, amelyben leszögezik, hogy csak a tudományos, megalapozott, integrált tervezés lehet eredményes. Ebben helyet kell kapnia bizonyos „társadalmi pirorításoknak”, a természeti környezet védelmének és a helyi és regionális érdekeknek is.

E rövid tartalmi áttekintésből is kiviláglik, milyen remek kézikönyv ismertetésünk tárgya. Kár, hogy szűkebb szakmánk túlterheltsége miatt nem jut idő hasonló hazai munka megírására, pedig — mint egyetemi vendégoktató is mondhatom — elemi szükség lenne rá. A gépelt, sokszorosított formátumú, de izléses kötésű és borítójú, tartalmas könyvet melegen ajánlom minden — a téma iránt érdeklődő elméleti és gyakorlati — szakember és kutató figyelmébe.

Csatári Bálint